

سیستم مدیریت محتوا (CMS) چیست؟

آشنایی با سیستم های مدیریت محتوا و خصوصیات آنها

مؤلف: [سید محمد موسوی](#)

هدف از این مقاله ایجاد آشنایی کاربران با سیستم های مدیریت محتوا خصوصاً مامبو است.

مامبو یک سیستم مدیریت محتوا یا CMS (Content Management System) می باشد. به بیان ساده تر سیستم مدیریت محتوا موتوری است در پشت سایت شما که فرآیند ایجاد، مدیریت و نمایش محتوا را برای شما آسان می کند.

هدف از پروژه مامبو را می توان حصول بخش اعظمی از خصوصیات ذیل بر شمرد:

این خصوصیات را به ۵ شاخه کلی تقسیم بندی کرده، سپس به شرح تفصیلی آنها می پردازیم:

۱. ایجاد محتوا
۲. مدیریت محتوا
۳. انتشار
۴. نمایش
۵. قرارداد و داد و ستد

۱. **ایجاد محتوا:** قابلیت است که مؤلفین آثار (نویسندگان محتوا) برای استفاده از CMS به آن نیازمندند.

ملزومات این بخش عبارتند از:

- محیط تألیف یکپارچه

سیستم مدیریت محتوا باید محیط قدرتمند و یکپارچه ای را برای مؤلفین آثار فراهم آورد. بدین ترتیب مؤلفین می توانند از امکانات گسترده جهت ایجاد محتوا در CMS استفاده نمایند.

- جداسازی محتوا و محیط نمایش آن

ایجاد فرمت های مختلف نشر بدون جداسازی محتوا و محیط نمایش آن امکان پذیر نمی باشد. تألیف باید بر مبنای شیوه ها به گونه ای بوده که قالب نوشته ها در هنگام انتشار بر روی محتوا پیاده سازی گردد.

- تألیف چند کاربری (Multi-user)

CMS شمال چندین مؤلف می باشد. امکاناتی نظیر قفل رکورد ها (Record Locking) موجب پیشگیری از برخورد و تداخل تغییرات در محتوا بهنگام ویرایش محتوا می گردد.

- تک منبع کردن (استفاده مجدد از محتوا)

یک صفحه و یا حتی یک پاراگراف ممکن است بارها در متون مختلف استفاده شده و یا به گروه های مختلف کاربری نمایش داده شود. این یکی از ملزومات نمایش محتوا در سکو های مختلف نظیر اینترنت و اینترنت از یک منبع واحد می باشد.

- ایجاد Metadata

قرار دادن Metadata (ایجاد کننده، موضوع، کلمات کلیدی و ...) بهنگام مدیریت یک منبع اطلاعات بزرگ امری حیاتی است.

- لینک سازی قدرتمند

مؤلفین لینک ها (پیوند های) متعددی را بین صفحات مختلف ایجاد می نمایند که این پیوند ها باید در برابر بازسازی و گسترش ساختار سیستم پایدار باشد.

- تألیف غیر فنی

مؤلفین نباید برای ایجاد محتوا به دانستن HTML یا اطلاعات فنی نیاز داشته باشند.

- استفاده آسان - راندمان بالا

یک CMS موفق، سیستمی است که ایجاد، سازماندهی و مدیریت محتوا در آن آسان باشد.

۲. **مدیریت محتوا:** هسته اکثر سیستم های مدیریت محتوا یک انبار مرکزی اطلاعات است که توسط ابزار متعددی جهت ویرایش محتوا پشتیبانی می گردد.

ملزومات این بخش عبارتند از:

- کنترل نسخه (Version) و آرشیو محتوا

کنترل اکید نسخه محتوا برای ایجاد اعتبار قانونی، تهیه نسخه های پشتیبانی و بازیافت اطلاعات الزامی است. رابطی ساده اما قدرتمند جهت ارائه چنین امکاناتی مورد نیاز می باشد.

- بهبود جریان محتوا بین کاربران (Workflow)

ایجاد محتوای نامتمرکز وابستگی شدید به یک مدل قدرتمند "بهبود جریان انتقال محتوا از یک کاربر به کاربر دیگر" دارد که به راحتی سفارشی سازی شده و در برابر تغییرات درون سازمانی انعطاف پذیر باشد.

-- نیازهای مؤلفین خود را درک کنید، چراکه آنها هستند که عمده کارهای سخت را انجام می دهند.

- امنیت

سطوح امنیتی مناسب و متعدد و بازرسی های دنباله دار (فرآیندهای قابل پیگیری بعد از انتشار یا ایجاد تغییرات) جهت حفاظت از یکپارچگی محتوا مورد نیاز است.

- قابلیت یکپارچه سازی با سیستم های دیگر

یک سیستم مدیریت محتوا عموماً تنها یکی از سیستم هایی است که جهت نمایش اطلاعات بر روی اینترنت یا سایت اینترنتی استفاده می گردد.

یک سیستم مدیریت محتوای سازمانی تنها زمانی می تواند موفق باشد که قابلیت یکپارچه سازی کامل و شفاف با دیگر سیستم های سازمانی را داشته باشد.

مکانیزم های حصول این شرایط بطور شفاف مستند سازی شده و بر پایه استاندارد های معتبر صنعت بنا نهاده شده باشد.

- گزارشگیری

یک CMS باید گستره وسیعی از گزارش ها را برای مدیران و کاربران ارائه نماید. در حالت ایده آل یک سیستم مدیریت محتوا باید کلیه وقایع را به محض وقوع گزارش دهد.

-- یک CMS با گسترش سازمانی در صورت عدم اطلاع و دخالت کلیه سهامداران از ابتدای امر حتماً متوقف خواهد شد.

۳. **انتشار و نمایش:** موتور نشر CMS، محتوای ذخیره شده در انبار مرکزی اطلاعات را بازیابی کرده و صفحات نهایی را جهت نمایش تولید می نماید.

ملزومات این بخش عبارتند از:

- Stylesheets یا صفحات قالب بندی

ظاهر نمایش توسط صفحات قالب بندی کنترل می گردد. استفاده از این نوع صفحات قابلیت توسعه و انعطاف پذیری ایجاد می نماید.

- قالب صفحات

آرایش کلی صفحات از طریق قالب ها تعیین می گردد. بطور ایده آل یک رابط غیر فنی برای طراحی و مدیریت قالب ها باید ایجاد شود.

- توسعه پذیری

درج "ریزکدها" (Snippets) یا معادل آنها جهت ایجاد کارکرد های اضافی باید کار ساده ای باشد. CMS باید فرآیند "بهبود پیوسته" (Continual Improvement) را در طراحی رابط ها پشتیبانی کند.

• پشتیبانی از فرمت های متعدد

CMS باید محتوا را به فرمت های متعدد نظیر HTML، نسخه چاپی، PDF و WAP (فرمت پشتیبانی شده توسط دستگاه هایی نظیر PDA و تلفن های همراه) منتشر کند و نیز قابلیت افزودن فرمت های جدید با پیشرفت تکنولوژی و توسعه سیستم را داشته باشد.

• شخصی سازی

بسته به سطح دسترسی کاربران و یا Metadata محتوا، اطلاعات متفاوتی نمایش داده می شود. البته این بخش بیشتر در مورد پورتال های بزرگ سازگار است.

• آمار استفاده

CMS باید آمار جامعی از مراجعات نظیر صفحات محبوب، مراجعات روزمره و استفاده از جستجو را جمع آوری نموده و نمایش دهد.

این اطلاعات میزان موفقیت سایت را مشخص نموده و موضوعات و چگونگی استفاده از سایت را شناسایی می نماید.

• قابلیت دسترسی

CMS باید از استانداردهایی نظیر WAI مخفف W3C Web Accessibility Initiative پیروی کند.

• پشتیبانی مرورگرها

صفحات باید بطور صحیح در تمامی مرورگرهای وب نظیر Internet Explorer, Firefox, Netscape, Opera و ... نمایش داده شوند.

نیز باید مشخص شود که CMS با کدام نسخه های مرورگرها سازگاری کامل دارد.

• کارکرد محدود (سمت کاربر)

ممکن است بخواهید تکنولوژی های سمت کاربر نظیر Java, JavaScript, Flash و غیره را که برای نمایش سایت مورد نیاز هستند را محدود کنید. توجه این امر در مورد یک سایت نسبت به یک اینترنت از اهمیت بالاتری برخوردار است.

• سرعت

حجم صفحه باید طوری تنظیم شود که زمان بارگذاری آن برای کاربر قابل قبول باشد، به عبارتی زمان انتظار طوری باشد که کاربر خسته نشود.

• HTML معتبر

کلیه صفحات باید با جدیدترین مشخصات و استاندارد های HTML سازگاری داشته باشند. این امر موجب می گردد تا بیشترین سازگاری نمایش در بین مرورگرهای وب حاصل گردد.

- **ناوبری مؤثر**

CMS باید شرایط پایدار و فراگیر جهت ناوبری آسان سیستم برای کاربران فراهم آورد.

- **داده های نمادین (Metadata)**

کلید صفحات باید جهت جستجو و فهرست سازی مؤثر دارای Metadata کافی باشند. درج Metadata نیز باید بر پایه استاندارد هایی نظیر Dublin Core صورت پذیرد.

نکته: علاوه بر هزینه مالی، بهای یک CMS شامل تواناییها و منابع نیروی انسانی و زمان مورد نیاز در سازمان شما می باشد.

- **۴. قرارداد و داد و ستد:** ملزومات مدیریت پروژه و داد و ستد نیز باید توسط CMS برآورده شوند.

ملزومات کلیدی این بخش عبارتند از:

- **آموزش**

فروشنده باید لیستی از کلید آموزش های موجود و خدمات آموزشی خود در خصوص CMS را ارائه کند.

- **مستندات**

CMS باید مستندات کامل در سطوح کاربران، مدیران و توسعه گران داشته باشد.

- **ضمانت**

فروشنده باید خدمات دوره ضمانت را پس از فروش CMS به مشتریان ارائه نماید.

× چنین حالتی زمانی صادق است که کاربر مبلغی بابت خرید CMS پرداخت کرده باشد و شامل پروژه های Open Source و نرم افزارهای آزاد نمی شود.

- **توافقنامه های نگهداری**

فروشنده باید شرح برنامه های پشتیبانی شامل سطوح نگهداری و فرآیندهای ارتقاء سیستم را مشخص نماید.

× چنین حالتی زمانی صادق است که کاربر مبلغی بابت خرید CMS پرداخت کرده باشد و شامل پروژه های Open Source و نرم افزارهای آزاد نمی شود.

- **منابع مورد نیاز**

کلید منابع از قبیل سخت افزار، نرم افزار و سیستم عامل مورد نیاز CMS باید ذکر شوند.

• تواناییهای مورد نیاز

فهرستی از تواناییها و اطلاعاتی که درون سازمان شما نیاز است تا بتوان CMS مورد نظر را نگهداری و سفارشی سازی کرد نیز باید ذکر شوند.

• هزینه ها

هزینه های مربوطه نظیر هزینه های ثابت CMS و نیز هزینه های متغیر به ازای هر کاربر (per-seat) باید ذکر شود. گزینه آخر بیشتر شامل سازمان های بزرگ می شود.

• مقیاس پذیری

سطوح بارگذاری (حداکثر بارگذاری، حداکثر ترافیک سیستم و حداکثر تعداد کاربر در آن واحد) که توسط CMS قابل پشتیبانی بوده و نیز سخت افزار و نرم افزار مورد نیاز جهت افزایش کارکرد سیستم باید ذکر شوند.

• محدودیت های فناوری اطلاعات (IT)

سخت افزار و نرم افزار اساسی که CMS بدون وجود آنها فعالیت نمی کند نظیر سیستم عامل ها، بانک های اطلاعاتی یا سرورهای بخصوص مشخص شوند.

• سایت های مرجع:

فروشنده باید فهرست تعدادی از سایت های مرجع که CMS در آنها با موفقیت نصب و راه اندازی شده است را ارائه نماید. این سایت ها باید با خصوصیات سازمان شما مطابقت داشته باشند.

با گذشت زمان مامبو به خصوصیات مطرح شده نزدیک و نزدیکتر می شود. در عین اینکه هسته سیستم مدیریت محتوای مامبو قویتر و پایدارتر می گردد، توسعه گران متعددی به توسعه این هسته قدرتمند و امکانات جانبی آن می پردازند. بدین ترتیب به دست توانمند توسعه گران مامبو، این سیستم مدیریت محتوای قدرتمند در افق هایی فراتر از یک CMS ساده سیر می کند.

منابع:

سایت رسمی سیستم مدیریت محتوای مامبو: www.mamboserver.com

انجمن های تخصصی مامبو: <http://forum.mamboserver.com>

دایره المعارف آنلاین ویکیپدیا: www.wikipedia.org

سایت اینترنتی Step Two Designs (استرالیا): www.steptwo.com.au

مؤلف: سید محمد موسوی از سایت www.musavis.com

این اثر مشمول لایسنس [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.5 License](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/) می باشد،

بدین معنا که درج آن در مصارف غیر تجاری و بدون تغییر در مطالب مندرج بلامانع است.